

foreningen 2 foreldre

Deres ref
17/2004-

Vår ref

Dato
30.09.2017

Barne – og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
postmottak@bld.dep.no

Høringsuttalelse fra Foreningen 2 Foreldre (F2F) til ”NOU 2017:6 Offentlig støtte til barnefamilier”.

F2F har gått gjennom NOU 2017:6 og kommenterer på en del av barnefamilieutvalgets forslag i det etterfølgende.

Barnelovområdets terminologi og barnefamilieutvalgets språkbruk

Barnelovområdets terminologi er som F2F har påpekt gjentatte ganger lite intuitiv, og misforstås ofte. I NOU 2017:6 brukes begrepene om hverandre. Begrepene ”hovedomsorg”, ”bosted”, ”delt omsorg” og ”delt bosted” forekommer. Hovedomsorg og delt omsorg er terminologi fra dagligtalen. Bosted og delt bosted er terminologi fra barneloven, og beskriver en eller begge foreldres juridiske posisjon i forhold til barna.

Videres skrives det i NOUen om ”enslige foreldre” og ”enslige forsørgere”. Tidligere ledere i Aleneforeldreforeningen Ann Dahl uttalte for 20 år siden at ”norske barn i dag har tre forsørgere, det er mor, far og staten.” Barnebidragsordningen sikrer at begge foreldre bidrar økonomisk til sine barn, uavhengig av hvordan foreldrene deler på den faktiske omsorgen for barna sine, og da blir det misvisende å omtale den ene forelderens som ”enslig forsørger”. Hva er den andre forelderens i dette bildet? Er det en ”forelder uten barn”?

Som F2F har påpekt tidligere fører det galt av sted å lage en ”virkelighetsbeskrivelse” og bruke et språk som ikke beskriver virkeligheten for den fjerdedelen av barn og unge under 18 år som har foreldre som ikke bor sammen.

Foreldrene har hovedansvaret for barnas oppfostring og utvikling

Det følger av FNs barnekonvensjon at staten¹ gjennom nasjonal lovgivning skal tilrettelegge for at barn kan ha personlig kontakt med begge foreldrene, og at foreldrene har hovedansvaret for barnets oppdragelse og utvikling:

- Artikkel 9 nr. 3: ”Partene skal respektere den rett barn som er adskilt fra en eller begge foreldre, har til å opprettholde personlig forbindelse og direkte kontakt med begge foreldre på et regelmessig grunnlag, med mindre dette er i strid med barnets beste.”
- Artikkel 18 nr 1. ”Partene skal bestrebe seg på å sikre anerkjennelse av prinsippet om at begge foreldrene har et felles ansvar for barnets oppdragelse og utvikling. Foreldre, eventuelt verger, har hovedansvaret for barnets oppdragelse og utvikling. Barnets beste skal for dem være hovedsaken.”

Det er også hovedprinsippet i barnebidragsordningen at foreldrene har det økonomiske ansvaret for barnet i fellesskap.

Etter F2Fs syn roter barnefamilieutvalget seg bort når de i forbindelse med drøfting av eventuell behovsprøving av barnetrygd (for særkullsbarn) også foreslår å trekke inn i betraktningen eventuelt ny samboers inntekt.

Det viktigste tiltaket mot barnefattigdom er foreldrenes deltakelse i arbeidslivet

Arbeidslinja er en forutsetning for den norske velferdsstaten, og det bør gis incentiver for at foreldrene skal delta i yrkeslivet. Utvalget presiserer at ordninger som støtter opp om foreldrenes yrkesaktivitet bør videreføres og forbedres. F2F er enig i dette.

Permisjonsordninger i forbindelse med svangerskap og fødsel, barnehager og andre tiltak rettet mot barnefamilie tilrettelegger for at foreldrene kan være omsorgsgivende foreldre samtidig som foreldrene opprettholder sin tilknytning til arbeidslivet.

For å sikre foreldrenes deltakelse i arbeidslivet er det viktig at offentlige støtteordninger ikke utformes på en måte som gir uheldige terskelvirkninger og låser foreldrene fast til bestemte inntektsnivåer, som lett kan skje om stønadsordninger gjøres behovsprøvde og med terskelvirkninger som skaper skyhøye marginalskattevirkninger.

Ja til individualisering av rettigheter

Utvalget foreslår individualisering av rettigheter og understreker at reell likestilling mellom foreldre fordrer like rettigheter som grunnlag. F2F er enig i dette.

¹ I den engelske originalteksten til barnekonvensjonen benyttes uttrykket ”state parties”, som i den norske oversettelsen har blitt ”partene”.

foreningen 2 foreldre

Ja til foreldrepengeordning som omfatter alle foreldre

Utvalget anbefaler at det innføres en foreldrepengeordning som omfatter alle foreldre, og at hver av foreldrene skal ha rett til foreldrepenger uavhengig av den andre forelderens. F2F støtter dette.

Ja til likedeling av foreldrepermisjonen

Kristin Horn Bringedal og Trude Lappegård i Statistisk Sentralbyrå har i 2012 sett på konsekvenser av ulike permisjonsordninger² og funnet at jo mindre likestilling det er vedrørende fødselspermisjon jo større andel tar kvinnen av barneomsorgen. I tillegg har det vært jevnlig oppe i samfunnsdebatten at menn subtilt eller konkret oppfordres til ikke å ta del i permisjonsordningen.

Barnefamilietylket påpeker nødvendigheten av å ta neste skritt mot likestilt/likeverdig foreldreskap og foreslår at foreldrepengeperioden deles likere mellom foreldrene. Utvalget foreslår at 9 uker av foreldrepermisjonen forbeholdes mor av helsemessige grunner (3 uker før fødsel og 6 uker etterpå), og at resterende 40 uker deles likt mellom foreldrene med 20 uker reservert til mor og 20 uker foreldrepermisjon reservert til far. F2F støtter dette forslaget.

Barnetrygd til alle foreldre

Barnetrygden ble innført for å kompensere barnefamilier for merutgifter de har som følge av kostnadene ved barneomsorg. F2F mener at barnetrygden fortsatt bør være en universell rettighet som gis til alle barnefamilier, uavhengig av inntekt.

Dette også ut fra at behovsprøvd barnetrygd som foreslått av utvalgets flertall (under dissens) har noen uheldige terskelvirkninger hvor marginalsattesatsen i praksis blir veldig høy ved enkelte inntektsnivåer³ og vil kunne låse foreldrene fast i lønnsnivå, som påpekt av utvalgets mindretall.

F2F støtter utvalget i at ytelser ikke bør utformes så de kommer i konflikt med arbeidslinjen.

F2F støtter også forslaget om at hver av foreldrene skal få utbetalt halve barnetrygden.

Barn som lever i reorganiserte familier må også ivaretas

Utvalget foreslår en rekke gode tiltak for å likestille foreldrene – så lenge foreldrene bor sammen! F2F påpeker at det er et stort problem at foreldre som var likestilte i samliv nærmest

² <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/likere-deling-av-foreldrepermisjonen>

³ Forslaget om behovsprøvd barnetrygd vil kunne føre til 13,5% ekstra marginalsatt for foreldre med midlere inntekter, noe som er uheldig.

Høringsuttalelse fra Foreningen 2 Foreldre til ”NOU 2017:6 Offentlig støtte til barnefamilier”.

foreningen 2 foreldre

forventes å skulle bli ulikeverdige etter et samlivsbrudd. Denne uregulerte overgangen fra likeverd i samliv til ulikeverd etter samlivsbrudd skaper veldig mye uheldig posisjonering i bruddfasen, som i sin tur går ut over barna ved at foreldresamarbeidet blir skadelidende kanskje for alltid.

Barnefamilieutvalget understreker viktigheten av at far også kommer tidlig på banen i forhold til barnet, og viktigheten for barnet av å ha to tilstedeværende foreldre. F2F støtter dette synet, som er drivkraften for F2Fs 32-årige arbeid for likeverdig foreldreskap.

F2F mener at det er viktig for barnet å ha to tilstedeværende foreldre som kan gi barnet utfyllende omsorg, også om mor og far ikke er kjærester lenger.

Når foreldrene ikke (lenger) bor sammen, har barnet sin nærmeste familie i to hushold.

Det kan synes som barnefamilieutvalget noen ganger har blandet sammen familie og hushold, bl.a. ved å diskutere om mor eller fars eventuelle nye samboer/ektefelle også skal gis et forsørgeransvar for barn som ikke er sine, jfr. drøftingen om ny samboers inntekt skal ha innvirkning på en evt. behovsprøvd barnetrygd. F2F påpeker at disse tankene bryter med prinsippet om at foreldrene i fellesskap har ansvaret for barnets oppfostring og utvikling, som det følger både av FNs barnekonvensjon så vel som av barnebidragsordningen.

Videre foreslår utvalget at mor skal ha hele foreldrepermisjonen alene om foreldrene ikke bor sammen. F2F kan ikke innse at barn skal ha mindre behov for tett og god omsorg fra begge sine foreldre selv om foreldrene har sluttet å være kjærester. F2F mener denne holdningen fra barnefamilieutvalget bryter med prinsippet om likeverdige løsninger for begge foreldrene som utvalget understreker at er viktig for kjernefamilien. En bør i stedet tilstrebe og finne praktiske løsninger slik at begge foreldrene kan ha sin foreldrepermisjon med barnet også om mor og far ikke er kjærester, for eksempel vet at barnet er sammen med samværsforelder på dagtid i samværsforelders permisjonsperiode.

Forslaget om at mor skal ha hele foreldrepermisjonen alene bryter også med forslagene i prop. 62L (2016-2107) om fordeling av foreldrepenger ved samlivsbrudd med mer.

Økonomiske hindre for likeverdig foreldreskap/delt bosted etter samlivsbrudd

Som påpekt av barnefamilieutvalget er det et problem at en del stønadsordninger til ikke-samlevende foreldre faller bort om barnet er tilnærmet like mye hos hver av foreldrene. For eksempel overgangsstønad og stønad til barnetilsyn.

Forestillingen synes å være at det bare er en av foreldrene som får svekket sin økonomi etter samlivsbrudd og derved har behov for økonomiske overføringer fra staten og den andre av foreldrene, selv når barnets tid med hver av foreldrene ligger på en 60/40 fordeling.

Høringsuttalelse fra Foreningen 2 Foreldre til ”NOU 2017:6 Offentlig støtte til barnefamilier”.

foreningen 2 foreldre

Terskelvirkningene hvor ”vinneren tar alt”, fører til unødig kniving og unødvendige konflikter mellom foreldrene.

I NAVs rundskriv ”§ 15-4 Enslig mor eller far”⁴ står det bl.a. ”Hvorvidt forsørgeren har aleneomsorg, vurderes bare i forhold til den andre av barnets foreldre. Det er den faktiske og daglige omsorgen som gir grunnlag for ytelser. Foreldrene kan dele den ”juridiske omsorgen” - foreldreansvaret, jf. barnelovens kapittel 5 - uten at dette har betydning for stønadsretten.” Videre står det i rundskrivet ” Med utgangspunkt i ovennevnte legges det til grunn at en avtale om delt bosted også må få betydning for retten til stønad som enslig mor eller far.” Videre: ”NAV har lagt til grunn at vilkåret om å ha klart mer omsorg må anses oppfylt dersom forsørgeren har om lag 60 prosent av den daglige omsorgen for barnet. Trygderetten har også i en rekke kjennelser lagt ca. 60/40 fordeling til grunn for vurderingen av hva som anses som klart mer omsorg.”

Delt bosted er en juridisk posisjon, og samværstiden ved delt bosted kan være likedelt eller skjeddelt. Likevel ser vi at NAVs fortolkning blander sammen samværstid og foreldrenes juridiske posisjon, og dette er for mange barn og foreldre et klart hinder for likeverdig foreldreskap, juridisk betegnet som delt bosted.

Økonomiske motiver hindrer ikke bare delt bosted rent juridisk, men bidrar også til at barna med to hjem får mindre samlet foreldrekontakt. I mange tilfeller får barnet marginal kontakt med samværsforelderen når bostedsforelderen handler ut i fra et økonomisk insentiv.

Likeverdig foreldreskap/delt bosted er den løsningen som sikrer at barna i størst mulig grad får beholde begge foreldrene som hverdagsressurser etter foreldrenes samlivsbrudd.

Stortinget ba Regjeringen gå gjennom de økonomiske støtteordningene for ”aleneforsørgere” og vurdere endringer som fjerner økonomiske insentiver til å velge bort delt bosted, jfr. punkt IX i Innst. 195L (2016-2017), da endringer i barneloven ble behandlet i Stortinget i mars 2017. Dette må følges opp på en tilfredsstillende måte, slik at økonomiske hindre for likeverdig foreldreskap fjernes og likeverdig foreldreskap blir normen også i reorganiserte familier.

Oppsummering

Barnefamilieutvalget fremhever viktigheten av likeverdig foreldreskap. Dette er en politisk målsetting det synes å være enighet om – i alle fall så lenge foreldrene bor sammen.

F2F undrer oss over ulikeverdet mange opplever etter reorganisering av familier. Dette er noe som antagelig svært få barn finner verken logikk eller trygghet ved. Ei heller er det særlig oppbyggende for barns utvikling generelt, eller selvfølelse spesielt, når en av foreldrene

⁴ <https://www.nav.no/rettskildene/Rundskriv/15-4-enslig-mor-eller-far>

foreningen 2 foreldre

plutselig kan raderes ut fra hverdagslivet deres, noe som dessverre ikke er så uvanlig under dagens barnelovsystem.

F2F ber derfor om at politikken på familieområdet utformes på en måte som demper konfliktene mellom foreldre og sørger for at normen blir at barn skal beholde begge foreldre som hverdagsressurser selv om mor og far har sluttet å være kjærester.

Vennlig hilsen
Jeanette Solheim (sign.)
Leder, F2F

Rune Harald Rækken
Seniorrådgiver, F2F